

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 113/2025-73

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti maloletého sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, a sťažovateľky [REDAKOVANÉ] (predtým [REDAKOVANÉ]), [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátska kancelária Zátorský s.r.o., Limbová 10, Spišská Nová Ves, proti postupu a uzneseniu Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21CoP/99/2024 z 27. decembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. februára 2025 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 dohovoru a práv podľa čl. 3 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa, to všetko v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy, uznesením Mestského súdu Košice sp. zn. 79P/78/2024 z 23. júla 2024 a uznesením krajského súdu označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovatelia navrhujú zrušenie napadnutých rozhodnutí, vrátenie vecí na ďalšie konanie a priznanie náhrady trov konania pred ústavným súdom. Navrhli tiež odklad vykonateľnosti napadnutých uznesení až do rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 113/2025-36 z 26. februára 2025 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu, odložil vykonateľnosť tohto rozhodnutia až do právoplatného rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej, ustanovil maloleťmu sťažovateľovi za opatrovníka Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice (ďalej len „UPSVaR“) a vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

3. Otec maloleťmu sťažovateľa sa návrhom z 27. mája 2024 domáhal navrátenia maloleťmu sťažovateľa do Českej republiky. Sťažovateľ sa narodil v Českej republike, má vystavený český aj slovenský rodný list. Otec je štátny občan Českej republiky, matka (sťažovateľka) je štátna občianka Slovenskej republiky. Rodičia žili pred narodením maloleťmu aj po jeho narodení v spoločnej domácnosti v obci [REDAKOVANÉ] v Českej republike a sťažovateľka so súhlasom otca pravidelne navštevovala (aj s maloleťm sťažovateľom) svoju rodinu v [REDAKOVANÉ], absolvovali aj niekoľkokmesačnú dovolenku v USA a Austrálii. Maloleť bol evidovaný u detského lekára v Českej republike, v [REDAKOVANÉ] navštevoval rôzne krúžky. V [REDAKOVANÉ] vlastní rodičia maloleťmu sťažovateľa rodinný dom a pozemok. Matka dieťaťa bola na rodičovskej dovolenke a aj počas nej pracovala v [REDAKOVANÉ] raz do týždňa ako veterinárna lekárka, od júna 2024 mala nastúpiť na úväzok 3 až 4 dni v týždni. Podľa informácií od UPSVaR je sťažovateľka v súčasnosti zamestnaná na Slovensku, maloleť navštevuje súkromnú škôlku v [REDAKOVANÉ]. Otec je samostatne zárobkovo činná osoba, pracuje v oblasti realít.

4. Dňa 13. februára 2024 sťažovateľka premiestnila maloleťmu do miesta svojho trvalého bydliska – k rodičom do [REDAKOVANÉ]. Uviedla, že pár dní predtým (11. februára 2024) otca konfrontovala s nevhodným správaním a nevhodným prostredím, v ktorom chcel, aby bývali. Otec ju mal následne s maloleťm zamknúť v dome a odmietnuť ich pustiť, pričom mala obavu o svoje zdravie aj o zdravie svojho syna, a preto s maloleťm následne otca opustila.

5. Okresný súd v Rakovníku na návrh otca upravil styk otca s maloleťm každý týždeň vo štvrtok od 14.30 h do 18.00 h a každú nedeľu párneho týždňa od 9.00 h do 18.00 h. Sťažovateľka je povinná maloleťmu otcovi odovzdať a po skončení styku s otcom maloleťmu riadne prevziať v určenom čase v mieste bydliska otca. Vo veci bolo neskôr opakovane rozhodované – v súčasnosti bolo prvostupňovo rozhodnuté tak, že maloleť je v asymetrickej striedavej starostlivosti oboch rodičov (otec maloleťmu sa však odvolal, vec nie je právoplatne rozhodnutá).

6. Otec sa z dôvodu nesúhlasu s premiestnením maloleťmu na Slovensko obrátil na Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže, ktoré matku písomne 13. mája 2024 vyzvalo na návrat maloleťmu do Českej republiky. Sťažovateľka výzvu nerešpektovala.

7. Mestský súd napadnutým rozhodnutím nariadil návrat maloleťmu sťažovateľa do Českej republiky, keď v odôvodnení rozhodnutia skonštatoval, že došlo k neoprávnenému premiestneniu maloleťmu z krajiny jeho obvyklého pobytu, v ktorej otec maloleťmu vykonával svoje opatrovnícke právo. Zároveň mestský súd nevzhliadol dôvod na nenavrátanie dieťaťa v zmysle výnimiek z povinnosti návratu ponúkaných Dohovorom o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí prijatým v Haagu 25. októbra 1980 (ďalej len „Haagsky dohovor“) a nariadením Rady (EÚ) 2019/1111 z 25. júna 2019 o právomoci a uznávaní a výkone rozhodnutí v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností a o medzinárodných únosoch detí (ďalej len „nariadenie“).

8. Mestský súd ustálil, že obvyklým miestom bydliska maloletého sťažovateľa bola Česká republika. Skutočnosť, že sa matka pokúša plne integrovať dieťa na Slovensku po jeho neoprávnenom premiestnení, nemôže byť podkladom pre konštatovanie obvyklého pobytu na Slovensku. Argumentáciu matky spočívajúcu v nezhodách a narušených vzťahoch medzi rodičmi, predchádzajúcom nedostatku záujmu a neschopnosti otca postarať sa o maloletého v minulosti, považoval mestský súd za irelevantnú, pretože táto má relevanciu výlučne v konaní vo veci úpravy rodičovských práv a povinností, o ktorej bude rozhodovať príslušný súd v Českej republike. Podľa súdu niet pochyb o tom, že matka v danom prípade zamieňa najlepší záujem dieťaťa so svojím záujmom (ostať na Slovensku) a tento vníma cez optiku narušeného vzťahu s otcom. Súd tvrdí, že nemôže nariadiť návrat do Českej republiky matke. Je na jej slobodnom rozhodnutí, či sa s maloletým vráti aj ona a počká na usporiadanie rodičovských práv a povinností príslušným súdom, ktorý už vo veci samej koná, alebo odovzdá maloletého do starostlivosti otca. Matka je spoluvlastníčkou rodinného domu, v ktorom má maloletý vytvorené podmienky pre riadne bývanie, a teda podľa súdu má kde bývať. Aktuálne je na rodičovskej dovolenke, nikde nepracuje, a teda ani táto prekážka jej v návrate nebráni. Otec pre dieťa ohrozením nie je – ako podnikateľ si dokáže svoj čas upraviť tak, aby sa o dieťa dokázal riadne postarať. Napokon mestský súd vo vzťahu k ustanovenému kolíznemu opatrovníkovi uviedol, že z jeho strany „... zjavne nebol pochopený predmet konania a nie je oboznámený s príslušnou zákonnou úpravou“. Konštatovanie kolízneho opatrovníka, že najlepším záujmom dieťaťa je, aby bolo pri matke, keďže je vzťahovou osobou pre maloletého, považuje za stereotypný a zovšeobecňujúci záver.

9. Krajský súd napadnutým uznesením prvostupňové rozhodnutie potvrdil. Primárnou otázkou podľa krajského súdu bolo posúdenie (ne)oprávnenosti premiestnenia dieťaťa do cudziny. Právny záver o neoprávnenom premiestnení dieťaťa vyžaduje splnenie troch predpokladov, a to: (a) existenciu opatrovníckeho práva, (b) výkon opatrovníckeho práva v čase premiestnenia a (c) porušenie opatrovníckeho práva. Odvolací súd sa stotožnil so záverom mestského súdu, že premiestnenie bolo neoprávnené. K námietke posúdenia otázky obvyklého pobytu dieťaťa odvolací súd poukázal na to, že pod miestom obvyklého pobytu dieťaťa na účely konania o jeho návratení treba rozumieť miesto, kde bývalo dieťa na základe zhodnej vôle rodičov (vykonávajúcich spoločne opatrovnícke právo) bezprostredne pred protiprávnym premiestnením alebo zadržaním. Krajský súd v zhode s mestským súdom uzatvoril, že nebola preukázaná existencia vážneho nebezpečenstva, že návrat maloletého do Českej republiky by ho vystavil fyzickej alebo duševnej ujme, alebo ho priviedol do neznesiteľnej situácie, dôsledkom čoho by vyvstala potreba zabezpečenia primeraných opatrení na zabezpečenie ochrany maloletého po jeho návrate. Matka podľa krajského súdu takú ujmu ani nekonkretizovala. Napokon, pokiaľ ide o námietku sťažovateľky, že nebola oboznámená s vyjadrením otca dieťaťa (išlo o jednu z replík, pozn.), odvolací súd poukázal na to, že po obsahovej stránke toto vyjadrenie neprinieslo žiadne nové údaje alebo tvrdenia a napadnuté uznesenie nebolo založené len na tomto dôkaze.

II.

Argumentácia sťažovateľov

10. Sťažovatelia v podanej ústavnej sťažnosti namietajú, že zo strany súdov došlo k svojvoľnému a nezákonnému uplatneniu právnych noriem, nenáležitému odôvodneniu a nerešpektovaniu požiadaviek judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Súdny podľa

sťažovateľov pristúpili k vyhodnoteniu najlepšieho záujmu dieťaťa pri otázke jeho navrátenia do cudziny nekriticky až laxne, keď posúdili povinnosť návratu maloletého sťažovateľa len z formálneho hľadiska naplnenia podmienok podľa Haagskeho dohovoru bez toho, aby sa zaoberali existenciou predpokladov podľa čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru.

11. Podľa sťažovateľov nebol riadne zistený skutkový stav veci, najmä pokiaľ ide o schopnosť otca postarať sa o dieťa v Českej republike, ktorej absencia môže predstavovať po návrate do krajiny pre dieťa značnú hrozbu. Poukazujú pritom na to, že vnútroštátne súdy majú detailne preskúmať celú rodinnú situáciu a uistiť sa, že návratom dieťaťa nedôjde k jeho vystaveniu fyzickej alebo psychickej ujme alebo k tomu, že ho návrat inak privedie do neznesiteľnej situácie (I. ÚS 298/2018).

12. Súdy ďalej automaticky predpokladali, že matka bude nasledovať dieťa do Českej republiky, avšak nevenovali pozornosť reálnej vykonateľnosti napadnutých rozhodnutí a situácii, ktorá by nastala po návrate do Českej republiky, napriek tomu, že matka detailne opísala aj situácie, keď pri návšteve otca maloletého ostala sedieť pred zamknutou nehnuteľnosťou dojsť dieťa na obrubník, znášajúc neprimerané správanie otca, ktorý si ju natáčal na video mobilom a odmietol jej otvoriť.

13. Súdy neprihliadali na to, že sťažovateľka v Českej republike nemá žiadne sociálne ani ekonomické väzby, nemá tam zabezpečené bývanie ani zamestnanie. Spoluvlastníctvo nehnuteľnosti nemožno považovať za riešenie jej bytovej otázky, keďže s ohľadom na konflikty nie je možné, aby obaja bývali v spoločnej domácnosti.

14. Podľa sťažovateľov došlo v rámci konania k porušeniu kontradiktórneho procesu, keď sťažovateľom nebolo umožnené oboznámiť sa pred pojednávaním, ktoré sa konalo 23. júla 2024, s vyjadrením otca zo 17. júla 2024. Súd oboznámil podanie protistrany na konci pojednávania, pričom následne vyhlásil dokazovanie za skončené.

15. Krajský súd sa s námietkami sťažovateľky vysporiadal povrchno, bez dôkladného prieskumu a relevantného zdôvodnenia svojich záverov. Nevyhodnotil procesné pochybenia namietané v odvolaní, a to nielen pokiaľ ide o nedoručenie vyjadrenia, ale aj v otázke doplnenia dokazovania – správy od klinického psychológa, na ktorú neprihliadal.

III.

Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnenej osoby, UPSVaR a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

16. Podpredseda krajského súdu poukázal v doručenom na vyjadrení na to, že ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať zistený skutkový stav. Odvolací súd podľa podpredsedu konal v medziach svojej právomoci, jeho úvahy vychádzali z konkrétnych okolností prípadu, sú logické a majúce oporu v obsahu spisového materiálu. Ústavnej sťažnosti navrhuje nevyhovieť.

17. Predsedníčka senátu 21Cop rozhodujúceho vo veci sťažovateľov poukázala na to, že v napadnutom rozhodnutí vychádzal odvolací súd z rozhodovacej praxe ústavného súdu aj ESLP.

Nevzhladol pritom dôvody na aplikáciu čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru. V rámci zákonnej 6-týždňovej lehoty pritom nie je možné vykonať dokazovanie v takom rozsahu, ako je to v konaniach o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom. V návratovom konaní vychádza Haagsky dohovor z vyvrátiteľnej domnienky, že návrat dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu je pri neoprávnenom premiestnení dieťaťa alebo jeho neoprávnenom zadržaní v krajine únosu v najlepšom záujme dieťaťa.

18. Vo vzťahu k namietanému porušeniu kontradiktórneho procesu poukazuje odvolací súd na to, že ak aj došlo k formálnemu pochybeniu, vada bola následne zhojená v odvolacom konaní, keďže v konaniach podľa Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CPM“) sa neuplatňuje zákonná ani sudcovská koncentrácia konania. V rámci odvolacieho konania predložila sťažovateľka nové dôkazy, avšak odvolací súd vyhodnotil, že nie sú spôsobilé privodiť zmenu napadnutého rozhodnutia v jej prospech.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

19. Podľa otca maloletého sťažovateľa sťažovateľka ignoruje rozhodnutia českých súdov, a to už viac ako rok. Opakovane mení svoje výpovede, nerešpektuje súdne nariadenia a systematicky vykresľuje jeho vzťah so synom v negatívnom svetle. Má preto len veľmi obmedzený kontakt so synom, pričom je nútený opakovane cestovať na Slovensko. Sociálne programy potvrdili schopnosť otca postarať sa o dieťa, vhodné je aj prostredie. Matka má v Českej republike pracovné aj materiálne väzby.

III.3. Vyjadrenie UPSVaR:

20. Úrad zotrval na všetkých svojich doterajších vyjadreniach a odporúča, aby súd rozhodol v najlepšom záujme maloletého dieťaťa. Stotožňuje sa s rozhodnutím mestského aj krajského súdu. Poukazuje na to, že v rámci návratového konania rozhoduje súd výlučne o tom, či bude dieťa navrátené do miesta obvyklého pobytu, nerozhoduje o starostlivosti, výchove, výžive dieťaťa ani o styku rodičov s dieťaťom. Česká republika (ako členská krajina Európskej únie) dokáže zabezpečiť maloletému sťažovateľovi riadnu ochranu, či už prostredníctvom súdnych rozhodnutí, alebo opatrení orgánu sociálnoprávnej ochrany detí. Eskalovanú rodinnú situáciu nie je správne riešiť premiestnením dieťaťa, ale prioritne prostredníctvom príslušných štátnych orgánov v mieste obvyklého pobytu dieťaťa.

III.4. Replika sťažovateľky:

21. Sťažovateľka poukazuje na to, že vážna ujma sa u maloletého sťažovateľa vysoko predpokladá aj preto, že v rámci miesta, v ktorom sa na Slovensku zdržiava, došlo počas návratového konania k jeho plnohodnotnému začleneniu a stabilizácii jeho výchovného a vývojového prostredia. Dieťa ma v dome vlastnú detskú izbu, je v kontakte so širšou rodinou sťažovateľky a navštevuje v [REDAKOVANÉ] predškolské zariadenie. Na Slovensku má pediatra aj logopéda. V Českej republike naproti tomu naposledy trávil maloletý čas v novembri 2023 – vo veku 1 rok a 7 mesiacov a okrem otca tam nemá žiadnu väzbu.

22. Podľa sťažovateľky sa odvolací súd nezaoberal reálnou vykonateľnosťou rozhodnutia z pohľadu situácie matky, ktorá nevie v aktuálnej životnej situácii zabezpečiť bez ďalšieho výkon jej osobnej starostlivosti o dieťa na území Českej republiky. Matka nemá v momentálnej situácii možnosť začať žiť v Českej republike, kde nemá zabezpečené ani základné životné atribúty, ako napríklad bývanie a prácu. Ak aj momentálne prebieha krátkodobý styk s otcom na území Českej republiky, matka pre tento účel vlakom do Čiech aj s dieťaťom v prípade potreby vycestuje a zabezpečí krátkodobý pobyt skrz párdňové prenájmy alebo dokonca otec príde a prevezme a naspäť odovzdá dieťa v mieste bydliska matky. Uvedené však nie je možné stotožňovať so situáciou, ktorá je potrebná na to, aby dieťa nebolo vystavené vážnej ujme, a teda so situáciou, že matka je pod vplyvom tohto rozhodnutia nútená presťahovať sa natrvalo do Českej republiky, aby na jeho území vykonávala osobnú starostlivosť prevažnú časť mesiaca (nateraz neprávoplatne 22 – 23 dní v mesiaci), a teda byť tam pod jeho vplyvom „uväznená“.

23. Vo vzťahu k tvrdeniu, že porušenie kontradiktórneho procesu bolo vyriešené v odvolacom konaní, kde mali sťažovatelia možnosť vyjadriť sa k predmetnému nedoručovanému vyjadreniu, sú sťažovatelia toho názoru, že predmetné porušenie nemôže byť vyriešené skutočnosťou, že konanie pokračuje aj na súde 2. inštancie, ktoré nie je v každom prípade nevyhnutné. Sťažovateľka síce má možnosť sa v takom prípade vyjadriť, avšak ak by uvedené zhojilo postup prvostupňového súdu, nebola by potom požiadavka na dodržiavanie kontradiktórnosti civilného procesu aj v mimosporových konaniach náležitá. Rovnako porušenie a nezachovanie 5-dňovej lehoty na prípravu pojednávania, ako aj odopretie možnosti namietať túto skutočnosť, nemôže byť zhojené možnosťou podať odvolanie a možnosťou sa v rámci neho opätovne vyjadriť. Ide o základné procesné právo v konaní, ktoré ak by sa dalo zhojiť takýmto výkladom procesného predpisu, nemalo by v ňom svoje opodstatnenie.

24. Vo vzťahu k vyjadreniu otca sťažovateľka uvádza, že otec účelovo zavádza súd, keď všeobecne matku obviňuje z obmedzeného kontaktu so synom. Otec ani po odchode z Českej republiky nemal kontakt s maloletým sťažovateľom zamedzený, prípadne prerušený. Sťažovateľka v tomto smere nikdy v kontakte nebránila, avšak dieťa otca neprijímalo a ani neprijíma spôsobom, ktorý by vytvoril stav, že mu nehrozí v jeho permanentnej starostlivosti, ktorá by nastala po navrátení do Českej republiky, ujma. Otec sa sám v prítomnosti rodiny sťažovateľky vyjadril, že nedokáže zabezpečiť viac starostlivosti (a nebolo by to pre dieťa ani vhodné), než sú 4 po sebe idúce dni v zmysle neprávoplatného rozhodnutia Okresného súdu Rakovník.

25. Iniciovanie návratového konania bolo tendenčným a účelovým konaním otca, čo sťažovateľka spätne usudzuje najmä z dôvodu, že ten nemá problém vykonávať styk s dieťaťom aj na území Slovenskej republiky v mieste, kde sťažovatelia žijú, a súčasne kvôli tomu, že otec maloletého sťažovateľa mal možnosť odobrať dieťa (ešte pred odkladom vykonateľnosti rozhodnutia) a sám ho navrátiť do Českej republiky, avšak neučinil tak, čím sám dal najavo, že o dieťa sa bez matky v Českej republike postarať nedokáže a že takýmto krokom by vznikla závažná psychická ujma na strane dieťaťa.

26. Otec v závere svojho vyjadrenia tvrdí, že došlo k vytrhnutiu maloletého sťažovateľa z jeho prostredia, k čomu sťažovatelia chcú uviesť, že prostredie v Českej republike nikdy nebolo maloletému sťažovateľovi blízkym, pretože od jeho narodenia sa viac zdržiaval mimo Českej republiky a [REDAKOVANÉ] ako v ňom. Rovnako tak otcovo tvrdenie o pracovných a materiálnych

väzbách matky v Českej republike znie pre matku priam absurdne, pretože sám otec si je vedomý, že sťažovateľka je v súčasnosti nútená pravidelne „improvizovať“ pri zabezpečovaní ubytovania počas návštevy Českej republiky pre účely umožnenia kontaktu s otcom. Rovnako tak nemá v Českej republike žiadnu sociálnu väzbu, ktorá by ju viazala na tento štát, keďže všetky osoby a väzby pramenili a boli naviazané výlučne na osobu otca, po rozchode s ktorým sa tie postupne oslabili, až vymizli. Uvedené sa týka rovnako tak i pracovného života.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

27. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľov je namietané porušenie ich práv napadnutým uznesením krajského súdu, ktorý rozhodoval v tzv. návratovom konaní o navrátení maloletého sťažovateľa do krajiny jeho obvyklého pobytu (do Českej republiky, pozn.).

IV.1. Princípy vyplývajúce z judikatúry ústavného súdu, Súdneho dvora Európskej únie a ESĽP:

28. V rámci členských štátov Európskej únie je postup uznávania a výkonu rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností vydaných súdmi iných členských štátov unifikovaný prostredníctvom nariadenia, ktoré dopĺňa ustanovenia Haagskeho dohovoru, ktoré sa aj naďalej uplatňujú (odôvodnenie č. 17 nariadenia). Prepojenie týchto dvoch predmetných nástrojov je tiež spresnené v čl. 11 ods. 1 nariadenia, podľa ktorého súdy členského štátu musia uplatňovať odseky 2 až 8 tohto článku na konanie o návrate upravené Haagskym dohovorom. Nariadenie má teda pred Haagskym dohovorom prednosť [čl. 60 nariadenia, rozsudok Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) Rinau z 11. 7. 2008, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, bod 54].

29. Cieľom nariadenia (aj Haagskeho dohovoru) je občianskoprávna úprava medzinárodných únosov detí, resp. ich neoprávneného premiestnenia alebo zadržavania. Ide teda o situácie, v ktorých je maloletý vo všeobecnosti premiestnený jedným z rodičov zo zmluvného štátu, kde má obvyklý pobyt, do iného zmluvného štátu, alebo situácie, keď sa nevráti do prvého štátu v rozpore s opatrovníckym právom, ktoré bolo priznané podľa práva uvedeného štátu, najmä ak v súlade s týmto právom takéto premiestnenie alebo zadržanie malo byť – ale nebolo – povolené druhým rodičom.

30. Takéto konanie vo všeobecnosti vážne poškodzuje záujmy uneseného dieťaťa, ktoré je odobraté z prostredia, v ktorom sa nachádzalo pred únosom, a často pozbavené kontaktov s druhým rodičom. Jedným z cieľov dohovoru, a teda aj nariadenia je opätovné nastolenie *statu quo ante*, teda situácie, ktorá existovala pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním dieťaťa. Cieľom konania o návrat je teda preložiť toto dieťa do prostredia, ktoré mu je najznámejšie, a tým obnoviť kontinuitu jeho životných podmienok a podmienok rozvoja [rozsudok Súdneho dvora PPU- OL z 8. 6. 2017, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, bod 61].

31. Rozhodovacia prax ESĽP a Súdneho dvora zdôrazňuje, že je potrebné v takýchto prípadoch dosiahnuť spravodlivú rovnováhu medzi príslušnými protichodnými záujmami – záujmami dieťaťa, dvoch rodičov a verejného poriadku – v rámci miery voľnej úvahy, ktorú štáty v takýchto záležitostiach majú (rozsudok ESĽP Maumousseau a Washington proti Francúzsku zo 6. 12. 2007,

sťažnosť č. 39388/05), majú však na pamäti, že prvoradým hľadiskom a centrom úvah musí byť najlepší záujem dieťaťa.

32. Neoddeliteľnou súčasťou najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa je jeho právo na to, aby nebolo odtrhnuté od jedného rodiča a zadržované druhým rodičom, ktorý sa domnieva, že jeho práva majú väčšiu váhu než práva dotknutého dieťaťa. Dieťa nemôže byť považované za vlastníctvo rodičov, ale musí byť k nemu pristupované ako k jednotlivcovi s vlastnými právami a potrebami (už citovaný rozsudok ESLP Maumousseau a Washington proti Francúzsku, bod 68). Spory či nezhody medzi rodičmi nie je možné riešiť tým, že jeden z rodičov bez vedomia a súhlasu druhého rodiča, resp. akéhokoľvek právoplatného rozhodnutia súdu odíde alebo zotrvá spoločne s maloletým dieťaťom v inom štáte, než je štát obvyklého pobytu dieťaťa, a tým znemožní druhému rodičovi výkon jeho rodičovských práv. Takému konaniu nemožno priznať právnu ochranu, keďže ním dochádza k vážnemu zásahu do práv druhého rodiča, preto je žiaduce, aby následky tohto konania boli, pokiaľ čo možno najrýchlejšie odstránené rozhodnutím o nariadení návratu dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu (IV. ÚS 242/2025).

33. Žiadosť o návrat dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu možno zamietnuť len na základe výnimiek stanovených v čl. 13 Haagskeho dohovoru, podľa ktorého bez ohľadu na ustanovenie predchádzajúceho článku justičný alebo správny orgán dožiadaného štátu nemusí nariadiť návrat dieťaťa, ak osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá nesúhlasí s jeho vrátením preukáže, že

a) osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá mala v osobnej starostlivosti v čase premiestnenia alebo zadržania, opatrovnícke právo skutočne nevykonávala alebo že súhlasila, či následne sa zmierila s premiestnením alebo zadržaním, alebo

b) existuje vážne nebezpečenstvo, že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme, alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie,

c) justičný alebo správny orgán môže odmietnuť nariadiť návrat dieťaťa aj vtedy, ak zistí, že dieťa nesúhlasí s návratom, a ak dosiahlo vek a stupeň vyzretosti, v ktorom je vhodné zohľadniť jeho názory.

34. Súdny sú povinné sa reálne a explicitne zaoberať skutočnosťami svedčiacimi o potrebe aplikovať výnimku z nariadenia návratu a tieto skutočnosti musia byť hodnotené v rámci čl. 8 dohovoru (rozhodnutie veľkého senátu ESLP vo veci X proti Lotyšsku z 26. 11. 2013, sťažnosť č. 27853/09, body 100 – 101 a 104 – 106). Rozhodnutia súdov musia byť v tomto smere riadne odôvodnené. Návrat dieťaťa nesmie byť nariadený automaticky alebo mechanicky. Najlepší záujem dieťaťa musí byť posudzovaný v každom jednotlivom prípade, pričom závisí od škály individuálnych okolností, ako je vek a stupeň vyzretosti, prítomnosť alebo absencia rodičov, okolia a skúseností. Z procesného hľadiska má národný orgán konať na základe úplného preskúmania celkovej rodinnej situácie a faktorov materiálnej, emocionálnej, zdravotnej, psychologickéj a podobnej povahy (rozsudok ESLP Neulinger a Shuruk proti Švajčiarsku zo 6. 7. 2010, sťažnosť č. 41615/07), pričom ESLP vyžaduje preskúmanie najlepšieho záujmu dieťaťa v širšom kontexte ako len vo vzťahu k posúdeniu, či nie sú dané okolnosti podľa čl. 13 a čl. 20 Haagskeho dohovoru (obdobne I. ÚS 298/2018, III. ÚS 87/2024).

35. Rozširovanie dôvodov na nenariadenie návratu bez jasne vymedzenej hranice, keď sa vychádza len „z potreby širšieho kontextu“, však môže viesť k rozporu s Haagskym dohovorom. ESLP

v rozhodnutí veľkého senátu vo veci X proti Lotyšsku (už citované) objasnil, že jeho záver v bode 139 rozsudku Neulinger a Shuruk proti Švajčiarsku (už citovaný), podľa ktorého sú „vnútroštátne súdy povinné pri posudzovaní žiadosti o návrat dieťaťa podľa Haagskeho dohovoru dôkladne preskúmať rodinnú situáciu a celý rad ďalších faktorov“, nie je sám osebe zásadou uplatňovania Haagskeho dohovoru (bod 105). Vzjomne súladný výklad dohovoru a Haagskeho dohovoru sa dosiahne za splnenia dvoch predpokladov:

36. Po prvé, faktory, ktoré môžu odôvodniť uplatnenie výnimiek z pravidla návratu dieťaťa podľa čl. 12 a 13 písm. a) a b) a čl. 20 Haagskeho dohovoru, budú súdmi dôkladne zvážené, a to najmä vtedy, ak na ne upozorní niektorý z účastníkov konania. Súdy zároveň musia o týchto skutočnostiach rozhodnúť a svoje rozhodnutie dostatočne odôvodniť. Druhý predpoklad je, že tieto faktory musia byť posúdené vo svetle čl. 8 dohovoru, ktorý ukladá súdu rozhodujúcemu o žiadosti o návrat dieťaťa podľa Haagskeho dohovoru špecifickú procesnú povinnosť posúdiť obhájiteľné tvrdenie, že dieťaťu po návrate hrozí vážna ujma. Dôkazné bremeno pri preukazovaní existencie výnimky z povinnosti navrátiť dieťa do miesta jeho obvyklého pobytu pritom nesie strana, ktorá s nariadením návratu nesúhlasí (rozsudok ESLP vo veci K. J. proti Poľsku z 1. 3. 2016, sťažnosť č. 30813/14, bod 64).

37. V posudzovanej veci bolo teda úlohou ústavného súdu posúdiť v prvom rade to, či krajský súd správne posúdil, že boli splnené podmienky pre aplikáciu nariadenia a Haagskeho dohovoru, a v druhom rade to, ako sa následne krajský súd vysporiadal s výnimkami z pravidla návratu dieťaťa (v tomto prípade) podľa čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru v konkrétnych okolnostiach veci a ako napadnuté rozhodnutie krajský súd odôvodnil.

38. Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Ústavný súd v tomto smere poukazuje na bod 19 odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, kde odvolací súd uviedol, že: „... preberá súdom prvej inštancie zistený skutočný stav veci a nenašiel dôvod, pre ktorý by sa mal od týchto záverov odchýliť, preto napadnuté uznesenie považuje odvolací súd za vecne správne...“. Závery krajského súdu preto ústavný súd posudzoval aj vo svetle záverov mestského súdu (v rozsahu, v akom na ne krajský súd odkazuje).

IV.2. Posúdenie konkrétneho prípadu sťažovateľov:

39. V prvom rade bolo potrebné zodpovedať otázku obvyklého pobytu maloletého sťažovateľa. Podľa názoru ústavného súdu súdy správne vyhodnotili, že pod miestom obvyklého pobytu maloletého dieťaťa na účely konania o jeho navrátení je potrebné rozumieť to miesto, kde dieťa bývalo na základe zhodnej vôle rodičov (vykonávajúcich spoločne opatrovnícke právo) bezprostredne pred protiprávnym premiestnením alebo zadržaním [čl. 2 ods. 11 písm. a) nariadenia].

40. V tomto zmysle bolo poukázané na to, že sťažovateľka žila spolu s otcom maloletého sťažovateľa v Českej republike, kde aj spoločne kúpili nehnuteľnosť. Maloletý sa tam narodil a bol tam aj prihlásený na trvalý pobyt. Obvyklý pobyt tam mala aj sťažovateľka, čo vyplýva z evidencie orgánov sociálneho zabezpečenia, ktoré vyplácali sťažovateľke sociálne dávky súvisiace s rodičovstvom. Maloletý sťažovateľ mal v Českej republike vytvorené rodinné prostredie, zázemie, primerane veku vytvorené sociálne väzby a spoločenské aktivity (pozri napadnuté uznesenie

krajského súdu, body 38 – 39 v spojení s uznesením mestského súdu, body 45 a 46). Podľa názoru ústavného súdu bolo správne skonštatované, že to, že sa sťažovateľka pokúša plne integrovať dieťa na území Slovenskej republiky po jeho premiestnení, nemôže byť predpokladom pre skonštatovanie, že má dieťa obvyklý pobyt na území Slovenskej republiky (pozri bod 45 napadnutého uznesenia krajského súdu).

41. Zásadnou otázkou návratového konania bolo ďalej posúdenie ne/oprávnenosti premiestnenia dieťaťa do cudziny. Pre záver o neoprávnenosti premiestnenia dieťaťa sa v zmysle čl. 2 ods. 11 nariadenia vyžaduje splnenie troch predpokladov, a to:

- a) existencia opatrovníckeho práva – kde súdy správne vyhodnotili, že otec sťažovateľa riadne vykonával opatrovnícke právo vo vzťahu k maloletému sťažovateľovi;
- b) výkon opatrovníckeho práva v čase premiestnenia – v tomto zmysle platí, že opatrovnícke právo sa považuje za vykonávané spoločne, ak na základe rozsudku alebo zo zákona jeden nositeľ rodičovských práv a povinností nemôže rozhodnúť o mieste pobytu dieťaťa bez súhlasu druhého nositeľa rodičovských práv a povinností (čl. 3 Haagskeho dohovoru). Správny bol teda záver súdov, že opatrovnícke právo vzniklo otcovi maloletého sťažovateľa priamo narodením a ten ho v čase premiestnenia dieťaťa aj riadne vykonával;
- c) porušenie opatrovníckeho práva – s ohľadom na už uvedené možno urobiť aj ten záver, že sťažovateľka bez súhlasu otca nemala právo zmeniť dieťaťu jeho bydlisko a takým súhlasom zrejme nedisponovala (to, že súhlasom disponovala, začala tvrdiť až na pojednávaní vo veci samej, avšak toto tvrdenie nepreukázala).

42. Za týchto okolností by bolo možné rozhodnúť o nenavrátaní maloletého sťažovateľa do krajiny jeho obvyklého pobytu (do Českej republiky) len v prípade, ak by súd zistil niektorú zo skutočností uvedených v čl. 13 Haagskeho dohovoru.

43. Sťažovateľka tvrdila, že návrat do Českej republiky môže dostať maloletého sťažovateľa do neznesiteľnej situácie, a to jednak preto, že otec dieťaťa sa o maloletého nikdy sám nestaral, a jednak preto, že maloletý je vo veku, keď je matka primárnou vzťahovou osobou a takéto odlúčenie by mohlo mať na dieťa významne nepriaznivé dôsledky. V zásade (veľmi zjednodušene povedané) teda tvrdila, že dôvodom nenavrátania maloletého sťažovateľa do Českej republiky má byť skutočnosť, že by tam bol bez nej. Ďalej poukazovala na to, že v súčasnosti má maloletý sťažovateľ zabezpečené prostredie, v ktorom je spokojný a kde má širokú emočnú podporu zo strany blízkej rodiny sťažovateľky.

44. Krajský súd v napadnutom uznesení konštatoval, že v konaní neboli zistené žiadne eliminujúce dôvody návratu maloletého, pretože za také dôvody nie je možné považovať prípadné odlúčenie maloletého od matky ani zmenu miesta pobytu maloletého a ani zvažovanie, kde bude maloletý spokojnejší alebo kde (podľa tvrdenia matky) má vytvorené lepšie podmienky. (Podľa názoru ústavného súdu) správne poukázal na to, že v rámci návratového konania rozhoduje súd výlučne o tom, či bude maloleté dieťa vrátené do miesta obvyklého pobytu, alebo nie – nerozhoduje teda o úprave rodičovských práv a povinností ani o styku rodičov s dieťaťom. Uvedené zdôraznil Súdny dvor v rozsudku PPU – OL (už citovaný, bod 65), kde poukázal na to, že: „... rozhodnutie o návrate alebo zadržaní dieťaťa nerieši otázku opatrovníckeho práva k nemu. V tomto zmysle nemožnosť použiť konanie o návrat vo veci samej nemá dosah na možnosť otca uplatňovať svoje práva

k dieťaťu prostredníctvom konania, v ktorom budú meritom veci rodičovské práva a povinnosti, ktoré sa môže začať na súdoch, ktoré sú vecne príslušné podľa ustanovení nariadenia č. 2201/2003, v rámci ktorého sa bude môcť vykonať hĺbkové preskúmanie všetkých okolností, vrátane správania rodičov (pozri analogicky rozsudok z 5. októbra 2010, McB., C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, bod 58)“.

45. Pokiaľ sa v návratovom konaní nerieši to, komu bude dieťa zverené, potom súd správne odmietol argumentáciu sťažovateľky poukazujúcu na vyhlásenia otca, že sa o dieťa vie postarať len 4 dni v týždni. Komu bude dieťa následne zverené do osobnej starostlivosti, nebolo potrebné (ani možné) riešiť v tomto konaní – o tom rozhodujú české súdy.

46. Napriek správnosti týchto záverov možno súdom vytknúť, že z obsahu súdneho spisu nevyplýva, že by súd skúmal pomery na strane otca – v zmysle, že by zabezpečil správu príslušných orgánov sociálnej kurately v Českej republike. Ani krátka lehota na rozhodnutie vo veci v tomto smere nie je dostatočným argumentom, pretože tak, ako slovenské orgány vedeli zareagovať včas (a súd zrejme nepochyboval, že tak urobia v lehote), nepochybne by včas zareagovali aj české orgány, a to tým skôr, keď spolupracovali s českými súdmi v opatrovníckych veciach týkajúcich sa maloletého sťažovateľa. Podľa čl. 13 *in fine* Haagskeho dohovoru platí, že justičné a správne orgány sú pri hodnotení okolností uvedených v čl. 13 Haagskeho dohovoru povinné vziať do úvahy informácie o sociálnom prostredí dieťaťa, ktoré poskytol ústredný orgán alebo iný príslušný orgán štátu obvyklého pobytu dieťaťa (teda samotný Haagsky dohovor ráta s tým, že aj napriek krátkosti času je vhodné skúmať aj sociálne prostredie dieťaťa v štáte jeho obvyklého pobytu).

47. Neobstojí ani argumentácia súdu, že bol pri vykonávaní dokazovania viazaný § 123 ods. 2 CMP. Toto ustanovenie odkazuje totiž na ods. 1 tohto ustanovenia, podľa ktorého: „*V konaní o návrat maloletého do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní podľa osobitného predpisu alebo medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, súd rozhoduje, či premiestnenie alebo zadržanie maloletého bolo neoprávnené a či je daný niektorý z dôvodov na nenariadenie návratu maloletého.*“ Haagsky dohovor pritom v citovanom čl. 13 poukazuje na to, že situácia rodiča, ktorý žiadosť podal, sa zisťuje povinne práve vo vzťahu k okolnostiam, ktoré by mohli odôvodňovať nenariadenie návratu maloletého dieťaťa.

48. Na druhej strane vzal ústavný súd do úvahy, že sťažovateľka netvrdí, že by bol otec pre maloletého sťažovateľa hrozbou (ani si to zrejme nemyslí, pretože sama poukazuje na to, že dieťaťu zabezpečuje pravidelný styk s otcom, pričom počas styku je s otcom samo), a netvrdí ani to, že by malo dieťa u otca vyslovené nevhodné prostredie. V priebehu súdneho konania poukazovala na to, že tam, kde žije teraz, je mu lepšie (podľa jej názoru), čo však samo osebe nevylučuje, že aj u otca má maloletý sťažovateľ vhodné prostredie na svoj vývoj. Pokiaľ išlo o počiatočné tvrdenia týkajúce sa nedokončeného domu, v tomto smere bolo neskôr poukázané na to, že podmienky sa zlepšili a ani samotná sťažovateľka v podanej sťažnosti netvrdí opak. Okrem poukazu na procesné pochybenie teda pre záver o porušení práv sťažovateľky absentuje jej argumentácia, v ktorej by uviedla, či a ako by boli závery sociálnej kurately spôsobilé ovplyvniť rozhodnutie vo veci – inak (a jednoducho) povedané, prečo bolo vôbec potrebné pomery otca skúmať. Ústavný súd opätovne poukazuje na to, že dôkazné bremeno pri preukazovaní existencie výnimky z povinnosti navrátiť dieťa do miesta jeho obvyklého pobytu nesie strana, ktorá s nariadením návratu nesúhlasí (rozsudok ESĽP vo veci K. J. proti Poľsku, už citovaný).

49. Sťažovateľka ďalej poukazuje na to, že „... súd sa pri svojom rozhodnutí akoby automaticky opieral o predpoklad, že vzhľadom na nízky vek maloletého dieťaťa matka bude nevyhnutne nasledovať dieťa a v dôsledku toho sa presťahuje do Českej republiky“. (bod 5 prvý odsek ústavnej sťažnosti). Takýto prístup považuje za zásah do jej práva na súkromný a rodinný život podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, čl. 8 dohovoru a čl. 3 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa, pretože súd nevenoval pozornosť reálnej vykonateľnosti svojho rozhodnutia.

50. Ústavný súd považuje v prvom rade za potrebné poukázať na záver mestského súdu (ktorý odvolací súd odobril v napadnutom uznesení), kde tento skonštatoval, že: „Súd nemôže nariadiť návrat do Českej republiky matke. Je na jej slobodnom rozhodnutí, či sa s maloletým vráti aj ona a počká na usporiadanie rodičovských práv a povinností príslušným súdom, ktorý už vo veci samej koná, alebo odovzdá maloletého do starostlivosti otca. Matka je spoluvlastníčkou rodinného domu, v ktorom má maloletý vytvorené podmienky pre riadne bývanie a teda má kde bývať. Aktuálne je stále na rodičovskej dovolenke, nikde nepracuje a teda ani táto prekážka jej v návrate nebráni...“ (bod 50 napadnutého uznesenia mestského súdu).

51. Súdom je potrebné vo vzťahu k týmto záverom vytknúť minimálne nedostatok empatie. Záver o tom, že sťažovateľka má kde bývať, lebo je spoluvlastníčkou rodinného domu (spolu s otcom dieťaťa), je totiž síce založený na objektívne správnom právnom posúdení, avšak je zároveň až zbytočne necitlivý a v istom zmysle až absurdný. Súdny totiž zrejme odignorovali skutočnosť, že samotný otec dieťaťa vymenil na tomto dome všetky zámky, ako aj nezhody, ktoré napokon viedli sťažovateľku k tomu, že spolužitie s otcom bolo pre ňu celkom zjavne neprijateľné. Je veľmi nevhodné v tomto rozpoložení sťažovateľke v rozhodnutí „odkázať“, že predsa môže bývať v dome s človekom, s ktorým nevie vychádzať. Ústavný súd okrem toho poukazuje na to, že otec dieťaťa má niekoľko nehnuteľností, avšak zo žiadneho jeho vyjadrenia nevyplýva, že by sťažovateľke ponúkol, že sa sám odsťahuje (pretože má kde) a ona tak môže bývať s maloletým v dome (možno minimálne do času, kým vyporiadajú vlastnícke vzťahy k tomuto domu). Súdom nevzal do úvahy ani to, že aj počas každého pobytu sťažovateľky v [REDAKOVANÉ], keď priniesla maloleté dieťa na styk s otcom, si musela zabezpečiť bývanie prostredníctvom krátkodobých nájmov, a teda otázka bývania zrejme nebola tak jednoduchá.

52. Ani napriek týmto záverom však nemožno prisvedčiť sťažovateľke, že by nemala možnosť sa do Českej republiky vrátiť a že by nemala kde bývať. Riešenie jej bytovej otázky by síce možno nebolo tak jednoduché, ako sťažovateľke tvrdili súdy v napadnutých rozhodnutiach, stále sú tu však právne možnosti, ako bolo možné zabezpečiť buď prístup k spolu-vlastnenej nehnuteľnosti, alebo vyporiadanie tohto spoluvlastníctva (čo by prinieslo sťažovateľke finančné prostriedky, ktoré by mohli byť využité na zabezpečenie bývania).

53. Bez ďalšieho nemožno súhlasiť ani s názorom súdu, že rodičovská dovolenka sťažovateľky je jej výhodou, pretože nie je viazaná pracovným pomerom. Aj tento záver totiž bez ďalšieho môže pôsobiť až cynicky, ak sťažovateľka poukazovala na to, že nemala dostatok finančných prostriedkov, aby zabezpečila bývanie aj výživu a výchovu maloletého dieťaťa v Českej republike. Na druhej strane však možno poukázať na to, že z obsahu súdneho rozhodnutia vyplýva, že sťažovateľka mala zabezpečený prísľub práce v [REDAKOVANÉ] ako veterinárna lekárka a aj počas rodičovskej dovolenky niekoľko dní v týždni pracovala.

54. Ani ústavný súd teda nevzhliadol závažné prekážky pre to, aby sa sťažovateľka nemohla vrátiť s maloletým sťažovateľom do Českej republiky. Potom je potrebné uzavrieť, že sa správne súdy vysporiadali aj s psychologickým posudkom predloženým sťažovateľkou, z ktorého nevyplývalo len to, že matka ja primárnou vzťahovou osobou (čo ale v skutočnosti nikto nespochybňuje), ale aj to, že dieťa evidentne potrebuje oboch rodičov, ktorí by sa v záujme dieťaťa mali dohodnúť na výkone rodičovských práv a povinností.

55. Ako už ústavný súd opakovane zdôraznil, v návratových konaniach je prioritný najlepší záujem dieťaťa – nesmie to byť najlepší záujem ani otca ani matky (aj keď sa z pohľadu rodiča občas javí, že je to to isté). Tieto záujmy je potrebné oddeľovať, a to práve preto, aby bola zachovaná maximálna možná rovnováha medzi záujmami oboch rodičov a záujmami samotného dieťaťa, ktoré nie je ich majetkom, ale osobnosťou s vlastnými právami a potrebami [odporúčanie Parlamentného zhromaždenia Rady Európy č. 874 (1979)].

56. Podľa názoru ústavného súdu správne súdy vyhodnotili, že sťažovateľka hrozbu vážnej psychickej ujmy viaže len na odlúčenie maloletého od nej, ku ktorému v prípade návratu vôbec nemusí dôjsť. V tomto zmysle treba poukázať na rozhodovaciu prax ESLP, podľa ktorej ujma podľa čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru nemôže vzniknúť výlučne z odlúčenia dieťaťa od rodiča zodpovedného za neoprávnené premiestnenie (rozsudok ESLP K. J. proti Poľsku, už citovaný, bod 67).

57. Súdy majú v návratových konaniach len veľmi úzko špecifikovanú právomoc, keďže je pomerne jednoznačne definované, že až na výnimky (ktoré musia byť vykladané reštriktívne), je v najlepšom záujme dieťaťa, aby sa vrátilo späť do krajiny, z ktorej bolo vzaté (resp. do ktorej nebolo vrátené). Pretože neboli splnené podmienky pre to, aby mohla byť aplikovaná niektorá z výnimiek, aj v tomto prípade súdy správne rozhodli o navrátení maloletého sťažovateľa do Českej republiky, a ústavnej sťažnosti preto ústavný súd nevyhovel.

58. Ústavný súd v rámci meritórneho prieskumu nemohol prihliadať na to, akým spôsobom usporiadali rodičia maloletého sťažovateľa svoje vzťahy v súčasnosti (a nemohol tak urobiť ani krajský súd v napadnutom uznesení). Pozitívne však vníma snahu o rešpektujúci prístup zo strany oboch rodičov, špecificky zo strany otca, ktorý v záujme maloletého sťažovateľa sám pristúpil k styku s maloletým aj v mieste jeho súčasného pobytu. Dieťa má právo na oboch rodičov a ak sú si toho (obaja) rodičia aj vedomí, aj v náročných životných situáciách je možné nájsť riešenie, ktoré bude skutočne v najlepšom záujme maloletého dieťaťa.

59. Je potrebné poukázať na to, že aj otec dieťaťa môže prispieť k menej bolestnému spôsobu riešenia situácie (ak už nie tým, že pristúpi aj na iné riešenie situácie s ohľadom na pracovné aj osobné zmeny v živote sťažovateľky), tak minimálne tým, že pomôže sťažovateľke v tom, aby sa s maloletým sťažovateľom mohla do Českej republiky vrátiť. Nie sú potrebné psychologické posudky na to, aby aj otec dieťaťa vedel zhodnotiť, že tak ako dieťa potrebuje jeho, tak potrebuje aj svoju mamu (najmä v tak útlom veku), a že jej prítomnosť je (nielen v tomto prípade) nevyhnutná a v najlepšom záujme dieťaťa.

60. Napokon je potrebné poukázať na to, že napadnuté rozhodnutia skutočne nenahrádzajú rozhodnutia o úprave rodičovských práv a povinností, kde sa vytvára priestor na to, aby sa rodičia (v prvom rade s rešpektom voči tomu druhému) dohodli na úprave styku s maloletým

sťažovateľom, a v druhom rade na argumentáciu sťažovateľky, na ktorú z už uvedených dôvodov nebolo možné prihliadnuť v napadnutom konaní.

IV.3. K namietanému porušeniu práva sťažovateľov podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a podľa čl. 48 ods. 2 ústavy:

61. Sťažovatelia namietali aj porušenie kontradiktórneho procesu podľa čl. 9 Základných princípov Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého: „*Strany sporu majú právo sa oboznámiť s vyjadreniami, návrhmi a dôkazmi protistrany a môžu k nim vyjadriť svoje stanovisko v rozsahu, ktorý určí zákon*“, kedy súd neumožnil sťažovateľke oboznámiť sa pred pojednávaním, ktoré sa konalo 23. júla 2024, s vyjadrením protistrany zo 17. júla 2024. Toto podanie bolo oznámené sťažovateľke až na konci pojednávania, pričom hneď potom bolo dokazovanie vyhlásené za ukončené.

62. V tomto prípade treba dať za pravdu odvolaciemu súdu, ktorý správne poukázal na to, že aj ak zo strany mestského súdu došlo k formálnemu procesnému pochybeniu, v odvolacom konaní sa neuplatňuje zákonná ani sudcovská koncentrácia konania – teda sťažovatelia mali možnosť aj v priebehu odvolacieho konania na dotknuté vyjadrenie reagovať a v prípade, ak to považovali za potrebné, predložiť nové dôkazy. K porušeniu práv sťažovateľov namietaným postupom krajského súdu tak nemohlo dôjsť, a preto aj v tejto časti ústavný súd sťažnosti sťažovateľov nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu